

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога
підготовки магістра

Силабус освітнього компонента «Професійно-комунікативна вчителя-дефектолога»
підготовки магістра

Розробник: Мацюк Зоряна Сергіївна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,
кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: _____ Ірина Кузава

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: _____ Ірина Кузава

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань <u>A Освіта</u> Спеціальність <u>A6 Спеціальна освіта</u> Освітньо-професійна програма Корекційна психопедагогіка Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>1</u>
ІНДЗ: <u>є</u>		Семестр <u>1-ий</u>
		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні (семінарські) – <u>14</u> год. Лабораторні – <u>–</u> год. Індивідуальні – <u>–</u> год.
		Самостійна робота – <u>88</u> год.
		Консультації – <u>8</u> год.
Мова навчання	Українська	
	Форма контролю: залік	

II. Інформація про викладачів

ППП: Мацюк Зоряна Сергіївна

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380663727954, Maciuk.Zoriana@vnu.edu.ua,
Zoriana_Matsiuk@ukr.net

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента (далі – ВОК) «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти; алгоритм вивчення навчального матеріалу ВОК; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Для засвоєння освітнього компонента використовують базові знання, вміння і навички з педагогіки, психології загальної та спеціальної. Це стає запорукою інтегративного поєднання різних ОК та дає змогу створити цілісну систему знань цього предмета.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – забезпечення здобувачів освіти необхідною теоретико-методичною підготовкою у сегменті навчання мовознавчих дисциплін, що є важливою умовою їхньої майбутньої професійної діяльності; адаптація здобувачів освіти до успішного виконання програми практики, що сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню їхньої фахової компетентності. Поглиблення професійної підготовки майбутніх організаторів спеціальної освіти шляхом розвитку комунікативних компетентностей та набуття фахового підвищення її ефективності.

Завдання освітнього компонента полягає в реалізації шляхом упровадження низки організаційно-педагогічних умов, провідними серед яких визначаємо:

- організація навчальної взаємодії педагогів спеціальної та інклюзивної освіти з учителями та учнями на діалогічних засадах;
- забезпечення цілісності, етапності навчання та системності роботи з розвитку професійно-комунікативної компетентності організаторів;
- створення інформаційно-освітнього середовища в системі спеціальної освіти;
- організація мережної взаємодії різних рівнів спеціальної освіти щодо розвитку комунікативної компетентності педагогів.

Головне завдання фахівця – бути зацікавленим, толерантним, товаришким співрозмовником, який готовий приділити дитині з особливими потребами час і вислухати його. Із цією метою варто задавати уточнюючі й навідні запитання, за допомогою яких можна з'ясувати потреби й інтереси.

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольні-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КАТЕГОРІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ						
ТЕМА 1. Основні дефініції комунікативної компетентності особистості. Спілкування та комунікація – основні дефініції поняття комунікативної компетентності. Комунікативна компетентність як складова професійної компетентності фахівців інклюзивної освіти. Генеза компетентнісного підходу до змісту	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / макс. к-сть балів за практ. заняття – 8

освіти.						
ТЕМА 2. Комунікативна компетентність у структурі професійної компетентності. Комунікативна компетенція та комунікативна компетентність: співвідношення понять. Проблема професійної компетентності у наукових розвідках.	13	1	2	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т /8
ТЕМА 3. Ділове, професійне спілкування та комунікації. Комунікативний компонент професійної компетентності фахівця спеціальної освіти. Механізми мовлення: перехід до зовнішнього мовлення.	13	1	2	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т /8
ТЕМА 4. Комунікація. Комунікативний процес. Спілкування та діяльність вчителя-дефектолога. Типові визначення комунікації. Комунікативний процес: природа, структура, аспекти. Комунікація: види, типи, моделі, функції. Зміст поняття «професійно-педагогічна комунікативна компетентність» фахівця. Структура професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя-дефектолога.	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т /8
ТЕМА 5. Теоретичні засади формування комунікативної компетентності дефектолога. Критерії, показники сформованості професійно-комунікативної компетентності вчителя-дефектолога. Рівні та стан формування професійно-комунікативної компетентності фахівців у процесі підготовки в педагогічних вишах. Загальні відомості про мовлення. Різновиди мовлення за характером взаємодії учасників спілкування та за функціональним призначенням. Розгорнуте мовленнєве повідомлення.	11	1	2	8	-	ДС, РМГ, ІРС, Т /8
Разом за модулем 1	61	5	8	48	-	40
Змістовий модуль 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕНЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ДЕФЕКТОЛОГА						
ТЕМА 6. Мовленнєвий етикет і культура спілкування. Історія виникнення й розвитку етикету. Мовленнєвий етикет. Епістолярний та службовий етикет. Імідж фахівця спеціальної освіти. Підготовка до	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т /8

спілкування. Прийом підлеглих. Бесіда відвідувачами.						
ТЕМА 7. Соціальні чинники як показники мовленнєвої поведінки вчителя-дефектолога. Готовність вчителя-дефектолога до професійного використання інформаційних і комунікаційних технологій. Використання інформаційно-комунікативних технологій у навчанні дітей з особливими освітніми потребами. Зміст поняття ІКТ-компетентності педагога.	9	1	1	5	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 8. Невербальні засоби комунікації у професійно-педагогічній діяльності вчителя-дефектолога. Невербальні засоби комунікації у професійно-педагогічній діяльності вчителя-дефектолога: фонація, кінесика, жести у системі невербальних засобів комунікації. Види жестів: емоційні жести, ритмічні жести, жести-знаки, вказівні жести, образотворчі жести, жести-символи. Роль жестів у виникненні звукової мови. Інші невербальні засоби комунікації. Проблеми конфліктів у спілкуванні людей.	15	1	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 9. Комунікативні бар'єри та способи їх подолання. Основні типи конфліктів. Способи вирішення конфліктів. Конфлікти під час спілкування з дітьми. Інформатизація освіти. Технології і засоби мультимедіа.	9	1	1	5	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 10. Підготовка фахівців до формування комунікативної компетентності з використанням інформаційних технологій. Телекомунікаційні засоби, інформаційні ресурси мережі Інтернет. Дидактичні можливості комп'ютерних засобів навчання (КЗН). Інформаційні технології і проблема збереження здоров'я дітей з особливими потребами.	14	1	1	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
Разом за модулем 2	59	5	6	40	8	40
Разом за 2 модулі						80
ІНДЗ						20
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в

Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студента – це самостійне навчання студента, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі студентом, однак виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника.

Самостійна робота оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки студента.

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Професійно-комунікативна компетентність як категорія компетентнісного підходу		
1	ТЕМА 1. Основні дефініції комунікативної компетентності особистості. Заповнити Глосарій дефініцій в електронному курсі за покликанням <u>Глосарій дефініцій (vnu.edu.ua)</u>	10
2	ТЕМА 2. Комунікативна компетентність у структурі професійної компетентності. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	10
3	ТЕМА 3. Ділове, професійне спілкування та комунікації. Підготувати відеопрезентацію про типи спілкування.	10
4	ТЕМА 4. Комунікація. Комунікативний процес. Заповнити Глосарій дефініцій відповідно до теми в електронному курсі за покликанням <u>Глосарій дефініцій (vnu.edu.ua)</u>	5
5	ТЕМА 5. Теоретичні засади формування комунікативної компетентності вчителя-дефектолога. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	8
Змістовий модуль 2. Технологія формування професійно-комунікативної компетентності вчителя-дефектолога		
6	ТЕМА 6. Мовленнєвий етикет і культура спілкування. Створити кроссенс етикетних форм.	10
7	ТЕМА 7. Соціальні чинники як показники мовленнєвої поведінки фахівця корекційної освіти. Підготувати відеопрезентацію про вплив соціальних чинників на мовлення.	10
8	ТЕМА 8. Невербальні засоби комунікації у професійно-педагогічній діяльності вчителя-дефектолога. Створити кроссенс невербальних засобів комунікації.	10
9	ТЕМА 9. Комунікативні бар’єри та способи їх подолання. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	10
10	ТЕМА 10. Підготовка фахівців до формування комунікативної компетентності з використанням інформаційних технологій. Підготувати відеопрезентацію впливу інформаційних технологій на комунікацію фахівця.	5
РАЗОМ:		88

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Завдання: підготуйте конспект-презентацію за темою на вибір, що стосується ОК.

Види ІНДЗ з курсу «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога»:

- конспект-презентація із теми за з планом;
- конспект-презентація із теми за планом, який студент розробив самостійно;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис;
- конспект першоджерела (базового дослідження з корекційної педагогіки);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у спеціальній педагогіці, аналіз інформації, самостійні дослідження; участь у створенні тематично-методичних тек, стелажів, стендів, каталогів тощо.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Максимальна к-ть балів	Критерії оцінювання роботи
4 балів	Актуальність обраної проблеми
4 бала	Якість розробленого посібника
6 бала	Якість, чіткість, повнота кількісної обробки отриманих даних та аналізу результатів інтерактивних карт
4 балів	Творчий підхід до виконання ІНДЗ
2 балів	Якість оформлення роботи
20 балів	Разом

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога» здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента, відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>) в діапазоні від **0 до 100 балів**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання контрольних робіт тощо. Максимальний бал за

кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення (максимальна кількість балів за одне практичне заняття - 6), відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час виконання студентом контрольної роботи, підсумкового контролю.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ВОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ВОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Повторне складання заліку з ВОК допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Жодні види порушень академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» ([URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/](https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/)).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у

Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>).

Підготовка здобувачів вищої освіти з використанням елементів дуальної освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення (URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/2024_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83_%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/2024_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83_%20(2).pdf)). Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчанні здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20(3).pdf)). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ВОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ВОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ВОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ВОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 100 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Ел. адреса викладача для таких пропозицій: Maciuk.Zoriana@vnu.edu.ua

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснено під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Професійно-комунікативна компетентність вчителя-дефектолога» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Орієнтовний перелік питань, котрі виносяться на залік:

1. Спілкування та комунікація – основні дефініції поняття комунікативної компетентності.
2. Комунікативна компетентність як складова професійної компетентності фахівців інклюзивної освіти.
3. Генеза компетентнісного підходу до змісту освіти.
4. Комунікативна компетенція та комунікативна компетентність: співвідношення понять.
5. Проблема професійної компетентності у наукових розвідках.
6. Комунікативний компонент професійної компетентності фахівця спеціальної освіти.
7. Критерії, показники сформованості професійно-комунікативної компетентності вчителя-дефектолога .
8. Рівні та стан формування професійно-комунікативної компетентності організаторів у процесі підготовки в педагогічних вишах.
9. Загальні відомості про мовлення. Механізми мовлення: перехід до зовнішнього мовлення.
10. Спілкування та діяльність вчителя-дефектолога .
11. Типові визначення комунікації. Комунікативний процес: природа, структура, аспекти.
12. Комунікація: види, типи, моделі, функції.
13. Зміст поняття «професійно-педагогічна комунікативна компетентність» фахівця.
14. Структура професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя-дефектолога .
15. Різновиди мовлення за характером взаємодії учасників спілкування та за функціональним призначенням.
16. Розгорнуте мовленнєве повідомлення.
17. Історія виникнення й розвитку етикету. Мовленнєвий етикет.
18. Епістолярний та службовий етикет.
19. Імідж фахівця спеціальної освіти.
20. Підготовка до спілкування. Прийом підлеглих. Бесіда відвідувачами.
21. Невербальні засоби комунікації у професійно-педагогічній діяльності вчителя-дефектолога : фонація, кінесика, жести у системі невербальних засобів комунікації.

22. Види жестів: емоційні жести, ритмічні жести, жести-знаки, вказівні жести, образотворчі жести, жести-символи.
23. Роль жестів у виникненні звукової мови.
24. Інші невербальні засоби комунікації.
25. Проблеми конфліктів у спілкуванні людей.
26. Основні типи конфліктів.
27. Способи вирішення конфліктів.
28. Конфлікти під час спілкування з дітьми.
29. Інформатизація освіти. Технології і засоби мультимедіа.
30. Телекомунікаційні засоби, інформаційні ресурси мережі Інтернет.
31. Дидактичні можливості комп'ютерних засобів навчання (КЗН).
32. Інформаційні технології і проблема збереження здоров'я дітей з особливими потребами.
33. Готовність вчителя-дефектолога до професійного використання інформаційних і комунікаційних технологій.
34. Використання інформаційно-комунікативних технологій у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.
35. Зміст поняття ІКТ-компетентності педагога.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Робота на практичному занятті комплексно оцінюється науково-педагогічним/педагогічним працівником, враховуючи такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота та логічність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Таблиця 4

Критерії оцінювання навчальних досягнень	Правильність отриманих відповідей/бали		Повнота та логічність відповіді/бали		Наявність висновків та ілюстративних прикладів/бали		Презентація (тощо) /бали		
Рівень навчальних досягнень здобувача вищої освіти/загальна кількість балів	Відмінно/ 8 балів	глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, творчо, вільно, самостійно викладає навчальний матеріал, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє оригінальність підходу до вирішення проблем	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані, лаконічні висновки, узагальнення	2*/ 1**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи та додаткову інформацію. Дотримано вимог академічної доброчесності	1*

				(створює нові ідеї, пропонує альтернативні шляхи розв'язання задач / вирішення проблем) тощо					
Дуже добре/ 7-6 балів	розкриває основний зміст теоретичних питань та практичних завдань. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	володіє навчальним матеріалом, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє традиційні підходи до вирішення проблем з елементами новизни тощо	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані висновки	1*/ 0,5**	<i>презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності. Дотримано вимог академічної доброчесності</i>	0,5	
Добре/ 5 бали	висвітлює основний зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при цьому допускаються неточності. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	1,5	відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє достатні знання окремих положень. Аналізує та оцінює матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1,5	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні висновки	1*/ 0,5**	<i>презентація оформлена відповідно до вимог з незначними неточностями, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності</i>	0,5	
Задовільно/ 4-3 бали	частково розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, є неточності. Є неточності під час вживання наукової термінології, дотримується академічної доброчесності	1	частково відтворює навчальний матеріал, виявляє задовільний рівень знань окремих положень. Розуміє матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої	1	не завжди, але може навести приклади. Робить формальні висновки	1*/ 0,5**	<i>презентація оформлена в довільній формі, структура презентації включає окремі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності</i>	0,5	

				глибини та аргументації					
Достатньо/ 2 бали	під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей. Дотримується академічної доброчесності	1	має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу частину навчального матеріалу, лише окремі чи елементи складових частин питання. Частково розуміє матеріал, під час його відтворення не вистачає достатньої глибини та аргументації	0,5	не завжди вдається сформулювати висновки. Як правило, вони носять формальний характер	0,5*/ 0,25**	<i>презентація оформлена без дотримання вимог, відсутні декілька обов'язкових елементів</i>	0,2	
Незадовільно/ 1-0 бали	здобувач вищої освіти не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не дотримується академічної доброчесності	0,25	здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити	0,25	висновки відсутні, здобувач вищої освіти не в змозі їх сформулювати	0,5*/ 0,25**	<i>презентація відсутня або порушено вимоги академічної доброчесності</i>	0,2	

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література

Основна:

1. Костючков С. К. Компетентність як інтегральний соціально-особистісний поведінковий феномен: філософсько-освітній контекст. *Грані*. 2015. № 8. С. 150-155. Бібліогр.: с. 154-155.
2. Мацюк З. Мовна гра під час розвитку комунікативних здібностей дітей з особливими потребами. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. Педагогічні науки. Луцьк, 2020. 4 (408). С. 130-135.
3. Мацюк З., Фенко М. Інноваційні методи розвитку комунікативних здібностей

дітей дошкільного віку в інклюзивно-реабілітаційних центрах. *Acta Pedagogica Volynienses*, 2/2022.

4. Мацюк З., Фенко М. Лігводидактична парадигма становлення і розвитку мовлення дітей раннього віку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 49, том 2, 2022. с. 195-202.

5. Приходько В. М. Комунікативна компетентність керівника навчального закладу як основа професійної культури спілкування. *Управління школою*. 2007. № 25. С. 6-11.

6. Тернавська Т., Токар О. Професійна компетентність педагога. Організаційно-методичні умови розвитку. *Завуч*. 2015. Черв. (№ 12). С. 7- 9.

Додаткова:

7. Мацюк З., Лапуга А. Особливості створення комунікативно-толерантного середовища у вищій школі. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*: Матер. IV Всеукр. наук-практ. конференції з міжнародною участю (28–29 травня 2019 року). Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. С. 165–168.

8. Мацюк З., Фенко М. Становлення мовленнєвої культури особистості в межах інтеграційного поля. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*. Луцьк, 2017. С. 171-173.

9. Fenko, M., Matsiuk, Z. & Kułak, M. T. (). Synergetyczny system etykiety mowy przyszluch pedagogów // *Acta Paedagogica Volynienses*, 1. 2021, 3–9.

10. Matsiuk Z., Fenko M. Sand play: Speech Development of Preschool Children // *Actual Problems of Science and Education APSE*. 2017. Held in Budapest on 29th of January 2017.

Інтернет-ресурси:

11. Алексєнко-Лемовська Л. В. Розвиток управлінської компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах сучасної освіти [Електронний ресурс]. Збірник наукових праць. *Педагогічні науки*. Херсон, 2017. Вип. 75, т. 2. С. 80-83. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/15396> (дата звернення: 03.10.17).

12. Ашиток Л. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи формування [Електронний ресурс]. *Молодь і ринок*. 2015. № 6. С. 10-13. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_6_4 (дата звернення: 03.10.17).

13. Квак О. В. Теоретичний аналіз проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти [Електронний ресурс] // *Наука і освіта*. 2015. № 8. С. 64-70. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2015_8_14 (дата звернення: 03.10.17).

14. Корніяка О. М. Розвиток комунікативної компетентності фахівця: традиції та інновації [Електронний ресурс]. *Психолінгвістика* : наук.-теорет. зб. / Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 11. С. 55-66. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_11_8 (дата звернення: 03.10.17).

15. Савченко К. Ю. Формування комунікативної компетентності як засобу становлення професіоналізму майбутніх вихователів дошкільних закладів [Електронний ресурс]. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. Тернопіль, 2016. № 2. С. 240–245. – Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/6920> (дата звернення: 02.10.17).